

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Právnická fakulta

Katedra trestního práva

Doktorský studijní program

**Posudek oponenta
na disertační práci JUDr. et. Mgr. Vladislava Hřebíčka**

**„Trestná činnost páchaná v souvislosti
s veřejnými zakázkami“**

Na základě jmenování děkanem Právnické fakulty v Praze ze dne 2. 4. 2019 oponentem disertační práce, kterou vypracoval JUDr. Et Mgr Vladislav Hřebíček, podávám následující oponentní posudek:

1. Aktuálnost (novost) tématu

Zpracovaná disertační práce je věnována trestněprávní a komparatistické analýze trestné činnosti páchané v souvislosti s veřejnými zakázkami, jako tématu, který je nepochybně velmi zajímavý jak z hlediska legislativního vývoje v České republice, tak i z pohledu praxe orgánů činných v trestním řízení. Téma vztahující se k trestné činnosti týkající se veřejných zakázek nebylo v trestním právu dosud komplexně monograficky zpracováno, a proto je třeba práci hodnotit jako novou a přinášející poměrně ucelený přehled jak názorů obsažených v literatuře, tak zejména v judikatuře, které se autor věnuje v největším rozsahu. Práce je významná i z hlediska přístupu a názorů odborné veřejnosti na tuto problematiku.

Hned na počátku je třeba konstatovat, že ze základní koncepce práce a způsobu jejího zpracování vyplývá dlouhodobý zájem autora o problematiku hospodářské trestné činnosti a podstatné otázky s ní související, který vyplývá i z jeho pracovního zaměření, což mu však na druhé straně nebrání v objektivním přístupu při zpracování práce a hodnocení jak české, tak i zahraniční legislativní úpravy a dalších trendů a záměrů projevujících se v této oblasti. V komparativních částech, byť velmi stručných, což autor sám přiznává i v názvu této části práce (oddíl 5.8 „Stručný exkurz do zahraničních úprav“), nabízí srovnání české právní úpravy s legislativní úpravou trestných činů týkajících se veřejných zakázek na Slovensku a v Rakousku.

2. Zaměření disertační práce, její rozsah, systematika a základní koncepce

Autor rozdělil svou práci v rozsahu 191 stran vlastního textu vedle úvodu a závěru, do šesti kapitol. V první kapitole věnující se výkladu trestné činnosti páchané v souvislosti s veřejnými zakázkami rozebírá disertant nejprve obecnější otázky vztahující se k trestné činnosti

páchané v souvislosti s veřejnými zakázkami, přičemž se stručně vyjadřuje i k pojmům trestného činu, skutkové podstaty (včetně jejich deskriptivních a normativních znaků), přípravy, pokusu a účastenství, ale i pojmu veřejné zakázky. Na závěr této kapitoly též uvádí statistické údaje o trestné činnosti páchané v souvislosti s veřejnými zakázkami. V druhé kapitole popisuje historický vývoj úpravy trestných činů týkajících se veřejných zakázek. Třetí kapitola je prezentací tuzemské současné právní úpravy zadávání veřejných zakázek, a to ve vztahu ke skutkovým podstatám trestných činů páchaných v souvislosti s veřejnými zakázkami. Přitom se zabývá i ovlivněním úpravy veřejných zakázek právem Evropské unie. Ve čtvrté kapitole rozebírá „průvodní trestné činy“, které jsou často páchany v souběhu s trestnými činy týkajícími se přímo veřejných zakázek (*stricto sensu*), tedy úplatkářské trestné činy, trestné činy úředních osob, ale i porušení povinnosti při správě cizího majetku atd. V páté kapitole podává výklad trestných činů porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže (§ 248 TrZ), zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě (§ 256 TrZ) a pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži (§ 257 TrZ), zejména z pohledu praxe českých soudů, a to i při zvážení subsidiarity trestní represe. Šestá kapitola je zaměřena na procesně právní instituty, které napomáhají odhalování a dokazování trestné činnosti vztahující se k veřejným zakázkám.

Cílem práce je podle autora shrnutí výsledků dosavadního poznání problematiky trestné činnosti při zadávání veřejných zakázek jako specifického druhu kriminality, který klade vysoké nároky na odbornost orgánů činných v trestním řízení, když je navíc obtížně odhalitelný, neboť nemá klasickou přímou oběť, přičemž je páchán v rámci odběratelsko-dodavatelských obchodních vztahů, kdy se mohou v jednotlivých zadávacích řízeních střídat role vítězného uchazeče a společností tvořících tzv. křoví. Tento cíl se snaží naplnit především v kapitolách 4. a 5. věnovaným „průvodním trestným činům“ a výkladu trestných činů týkajících se veřejných zakázek *stricto sensu* (§ 248, § 256 a § 257 TrZ), a dále v kapitole 5. pojednávající o procesních souvislostech, kde velmi podrobně a na podkladě literatury, a zejména judikatury popisuje současný stav poznání o trestné činnosti páchané v souvislosti s veřejnými zakázkami. V té souvislosti se však nabízí otázka, zda cíl práce neměl být poněkud ambicióznější, a to zejména z hlediska kritického zhodnocení stávajících přístupů k posuzování této mimořádně závažné a aktuální hospodářské kriminality, což sám autor považuje jen za cíl vedlejší (srov. str. 2 práce), které by vytvořilo předpoklady pro možnost nalezení nových přístupů v reakci na tento kriminální fenomén současné doby. Posledně uvedený pohled autor zčásti uplatnil v již zmíněné 6. kapitole, v níž se zaměřil na odhalování a dokazování organizované trestné činnosti páchané v souvislosti s veřejnými zakázkami, kde přišel jednak s jím dostatečně odůvodněnou kritikou zvláštního ustanovení o dočasném odložení trestního stíhání podle § 159c TrŘ a jednak s určitými návrhy *de lege ferenda* (např. rozšíření možnosti působit jako agent i na jiné osoby než příslušníky policie, příp. i na policisty jiného státu, anebo podmíněného zastavení trestního stíhání spolupracujícího obviněného po vzoru slovenské úpravy).

3. Postup při řešení problému, použité metody a způsob zpracování tématu

Při řešení vymezené problematiky autor pracuje s metodami klasické vědecké práce v právních oborech, zejména postupem od obecného k zvláštnímu, kdy na počátku práce podává vymezení základních pojmů, mimotrestní právní úpravy, dále problematiky hmotně právní a posléze procesně právní. Tímto přístupem zároveň zohledňuje vzájemnou blízkost trestního práva hmotné a procesního. Autor dále používá vědecké metody analytickou a komparativní. Při jejich použití se nevyhýbá sporným otázkám, které se u této trestné činnosti vzhledem k složitosti problematiky vyskytují (např. v souvislosti s výkladem znaku „veřejná zakázka“ ve smyslu § 256 a § 257 na str. 12 a násl. nebo pojmu „zadání veřejné zakázky“ ve

smyslu týchž ustanovení na str. 44 a násl., zejména str. 54 až 57 a 138 až 140, atd.). Naopak se snaží tyto problémy věcně a s potřebnou argumentací diskutovat a najít i možná řešení. Přínosná je i partie zabývající se zneužíváním tzv. šikanózních insolvenčních návrhů (str. 114 až 118 práce). V některých případech však, zejména pokud činí určité konkrétní návrhy na legislativní úpravu, nejde dostatečně do hloubky zejména z hlediska vědecké argumentace, což jeho závěry činí neucelené a nedostatečně zdůvodněné (za takové zdůvodnění nelze považovat jen odkaz na slovenskou či jinou úpravu – viz např. str. 184 nebo 189), zvláště když komparativní exkurz zařazený na konec kapitoly 5. (bod 5.8. na str. 166 až 170 je velmi stručný a nezahrnuje procesní část).

Téma, které je v práci zpracováno, je dosti složité a široké. Autor se zaměřil na popis právní úpravy a zejména praxe, kde čerpá z vlastních zkušeností a zvláště z judikatury, s kterou se však převážně ztotožňuje a nepodrobuje ji podle mého názoru dostatečné kritické reflexi. Vzhledem ke zvoleným metodám by se autor měl také zevrubně seznámit nejen s právní úpravou v České republice a stručně na Slovensku a v Rakousku, ale zejména s praxí v těchto a dalších státech, tak aby jeho případné návrhy *de lege ferenda* mohly být rozsáhlejší a lépe argumentačně odůvodněné.

4. Kritéria hodnocení práce

a) Splnění cíle: Disertant formuloval cíl své práce takto: „Shrnutí výsledků dosavadního poznání včetně závěrů rozhodovací praxe českých trestních (i správních) soudů je ... hlavním cílem předkládané práce, jejich kritické zhodnocení cílem vedlejším“ (str. 2). Tento cíl se mu podařilo v zásadě splnit, byť kritické zhodnocení i jako vedlejší cíl mělo být hlubší a podrobnější.

b) Samostatnost při zpracování tématu (včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství): Práce je originálním zpracováním tématu, obsahuje původní úvahy autora, není kompilátem jiných prací. Plagiátorství jsem nezjistil.

c) Logická stavba práce: Práce má logickou strukturu a není v tomto směru co vytknout (určitou pochybnost by mohlo vyvolávat zařazení kapitoly 4. o průvodních trestných činech před kapitolu 5. o trestných činech páchaných při zadávání veřejných zakázek *stricto sensu*, což však autor vysvětlil – viz str. 3 až 4).

d) Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací: Citace jsou jednoznačné pro nalezení citovaného pramene a jsou v práci použity v zásadě jednotně. Poznámky pod čarou jsou využívány i nad rámec pouhých odkazů na použitý zdroj, ale často i k bližšímu komentáři. Autor pracoval, byť sporadicky, i se zahraničními prameny (psanými německým jazykem). Rozsah použité literatury je z hlediska české právní úpravy vyčerpávající, u zahraniční literatury však s přihlédnutím ke komparativní části nedostatečný).

e) Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu): Rozhodující problematika trestných činů páchaných při zadávání veřejných zakázek i průvodních trestných činů byla vyčerpána do detailů. Hloubka analýzy v tomto směru byla dostatečná, přičemž autor učinil i některé vlastní odůvodněné závěry.

f) Úprava práce (text, grafy, tabulky): Text je přehledný, autor využil i tabulky statistických údajů (str. 24 až 27 práce).

g) Jazyková a stylistická úroveň: Velmi dobrá, neboť práce nevykazuje písarských vad či nesrozumitelných vyjádření; text je čtivý, byť náležitě odborný.

5. Celkové zhodnocení práce a jejího významu pro obor

Práce pojednává o vysoce aktuálním tématu, které i s ohledem na poměrně novou úpravu v trestním zákoníku (zákoně č. 40/2009 Sb.), nebylo v současné české literatuře takto uceleně z pohledu nauky analyzováno. Autor neponechal bez povšimnutí historické souvislosti a na základě rozboru platné právní úpravy, a to jak vymezení důležitých pojmů v zákoně o zadávání veřejných zakázek, tak i příslušných trestněprávních ustanovení trestního zákoníku a trestního řádu, provedení komparace s některými zahraničními úpravami, jakož i analytických přístupů, se pokusil uceleně zpracovat problematiku trestné činnosti páchané v souvislosti s veřejnými zakázkami – nejen trestných činů týkajících se přímo veřejných zakázek (*stricto sensu*), ale i trestných činů obvykle s nimi páchaných v souběhu (tzv. průvodních trestných činů). Těžiště práce je nepochybně v trestněprávní analýze vymezených trestných činů v platné právní úpravě z hlediska teoretických přístupů a zejména aplikační praxe, dále ve srovnání naší úpravy s vybranými zahraničními právními úpravami a také v souvisejících procesních aspektech, kde disertant vytýčil i určité návrhy *de lege ferenda*. Provedenou analýzu je třeba označit za přehlednou a vyčerpávající, neboť se autor zabýval v zásadě všemi problémy, se kterými se nauka i praxe v této souvislosti setkává.

Komparativní exkurz věnovaný právním úpravám na Slovensku a v Rakousku zůstal v podstatě na úrovni jejich základního popisu ve srovnávaných trestních zákonech (str. 166 až 170). Výjimkou je z hlediska pojednávaného tématu jen nepříliš důležitá polemika rakouských autorů věnovaná vzájemnému vztahu trestného činu podvodu (§ 146 StGB) a trestného činu dohod omezujících hospodářskou soutěž (§ 168 odst. 1 StGB). Postrádám tak detailnější rozbor slovenské a rakouské právní úpravy obdobných trestných činů a příp. i rozdílností v přístupech k výkladům jejich znaků. Chybí také podrobnější srovnání zahraničních úprav procesních institutů souvisejících s trestnou činností v oblasti veřejných zakázek, což nemohou nahradit sporadické odkazy v poslední 6. kapitole. To považuji za skutečnost výrazně snižující hodnotu nejen této kapitoly, ale celé práce.

V závěru autor stručně shrnul výsledky svých zjištění z předchozích kapitol. Pokud disertant podle mého názoru v práci zcela nevyužil kritický přístup k judikatuře a literatuře při řešení kriminality v oblasti veřejných zakázek, měl by se na něj zaměřit při obhajobě disertační práce.

6. Závěr, připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Ze všech těchto důvodů lze uzavřít, že i přes shora uvedené výhrady předložená disertační práce splňuje předepsané požadavky kladené na úroveň jak formální, tak i obsahovou u tohoto typu písemné práce, neboť osvědčuje prohloubení teoretických znalostí získaných během doktorského studijního programu. Jmenovaný v ní prezentoval své zkušenosti získané v průběhu studia, byť je nedokázal zcela adekvátně vyjádřit v předložené

práci, a proto je třeba při její obhajobě hlouběji vysvětlit problémy, na něž bylo poukázáno a které nebyly dostatečně rozpracovány, a zodpovědět naznačené otázky, které práce vyvolává.

Vzhledem k tomu **doporučuji**, byť s uvedenými výhradami, **disertační práci JUDr. et. Mgr. Vladislava Hřebíčka k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertační práce.**

V Praze dne 2. května 2019

Oponent disertační práce:

Prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph. D.